

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองจะต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือในกรณีที่ยังไม่สามารถหาบุคคลได้ถึงจำนวนห้าร้อยคนแต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคนก็อาจยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองกับนายทะเบียนไว้ก่อนได้

๒.๒ โครงสร้าง การบริหารพรรคการเมือง และการดำเนินการของพรรคการเมือง

(๑) กำหนดให้พรรคการเมืองมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองและมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินการของสมาชิกโดยมีหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง

(๒) กำหนดให้พรรคการเมืองมีสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๓) สมาชิกของพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดและมีหน้าที่จะต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมืองตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับ

(๔) กำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

(๕) กำหนดให้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่จดทะเบียน พรรคการเมืองจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนและจะต้องเพิ่มให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปี

๒.๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีองค์ประกอบมาจากกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมือง และกำหนดให้การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องพิจารณาจากสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเอง และผู้ซึ่งสมาชิกพรรคการเมืองเสนอ

๒.๔ การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง

กำหนดให้พรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี และจะต้องเสนองบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ และส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง โดยรายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

๒.๕ รายได้และการใช้จ่ายของพรรคการเมือง

(๑) กำหนดให้พรรคการเมืองมีรายได้จากเงินทุนประเดิม เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ และเงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองหรือที่ได้จากการรับบริจาค รวมทั้งเงินอุดหนุนจากกองทุน และดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมือง

(๒) กำหนดมูลค่าของเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่บุคคลจะบริจาคให้แก่พรรคการเมือง และกำหนดหน้าที่ให้แก่หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกซึ่งได้รับบริจาคจะต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบ

(๓) กำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาค รวมทั้งห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลบางประเภท หรือเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.๖ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ

(๑) กำหนดให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อจัดสรรเงินให้แก่พรรคการเมืองสำหรับใช้ประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง การพัฒนาพรรคการเมือง การส่งเสริมความรู้ในทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชน

และกำหนดมาตรการในการลดการจัดสรรเงินอุดหนุนในกรณีที่พรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนด

(๒) กำหนดให้มีการจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

๒.๗ การสิ้นสุดและการควมรวมพรรคการเมือง

กำหนดหลักเกณฑ์ในการสิ้นสุดของพรรคการเมืองโดยเหตุสิ้นสภาพตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง หรือเป็นการควมรวมพรรคการเมือง

๒.๘ บทกำหนดโทษ

กำหนดให้มีมาตรการทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒.๙ บทเฉพาะกาล

กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองที่ยังดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับคงเป็นพรรคการเมืองต่อไป และรองรับให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปและจะต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งรองรับการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อความต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมาย
